

INGLIZ VA O'ZBEK TILLARIDA QISQARTMALARNING LINGVOPRAGMATIK VA LINGVOMADANIY XUSUSIYATLARI

Ranch texnologiya universiteti

lingvistika ingliz tili fakulteti

1-kurs magistranti

Sotimboyeva Luiza

Kirish

Qisqartmalar zamonaviy tillar tizimida alohida o'rin tutadi. Ular nafaqat tilni ixchamlashtiradi, balki madaniy va pragmatik ma'lumotlarni ham o'zida aks ettiradi. Ingliz va o'zbek tillaridagi qisqartmalar tahlili ushbu tillarning lingvistik va madaniy o'ziga xosliklarini chuqurroq tushunish imkonini beradi. Mazkur maqolada qisqartmalarling lingvopragmatik va lingvomadaniy xususiyatlari tahlil qilinadi.

Qisqartmalar va ularning lingvopragmatik ahamiyati

Qisqartmalarling lingvopragmatik xususiyati ularning kommunikativ vazifasiga bog'liq. Ingliz tilida qisqartmalar, xususan, NASA (National Aeronautics and Space Administration) yoki FBI (Federal Bureau of Investigation) singari atamalarni qisqartirish, rasmiylikni saqlagan holda nutqni ixchamlashtirishga xizmat qiladi. O'zbek tilida esa, qisqartmalar ko'pincha muayyan soha vakillari o'rtasida qo'llanadi: OTM (Oliy ta'lim muassasasi), XTV (Xalq ta'limi vazirligi).

Pragmatik nuqtai nazardan, qisqartmalar kommunikatsiyada samaradorlikka xizmat qiladi. Masalan, ingliz tilidagi ASAP (As Soon As Possible) yoki o'zbek tilidagi O'MTV qisqartmalari tezkor va tushunarli xabar yetkazishni ta'minlaydi.

Lingvomadaniy xususiyatlar

Har bir tilning qisqartmalari milliy madaniyatni aks ettiradi. Ingliz tilida qisqartmalar ko'pincha xalqaro miqyosda qo'llaniladigan atamalarni bildiradi. Masalan, UNESCO (United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization) qisqartmasi nafaqat ingliz tilida, balki boshqa tillarda ham madaniy aloqalarni mustahkamlashda foydalaniladi.

O'zbek tilida esa qisqartmalar milliy qadriyatlar va mahalliy ijtimoiy tizimni aks ettiradi. Masalan, O'zMTDP (O'zbek Milliy Teleradiokompaniyasi) singari qisqartmalar o'zbek tilining davlat tashkilotlariga xosligini ko'rsatadi.

Ingliz va o'zbek tillarida qisqartmalarning o'xshashliklari va farqlari

1. O'xshashliklar:

Har ikki tilda qisqartmalar kommunikatsiyani ixchamlashtiradi.

Texnologiya, ilm-fan va davlat boshqaruvi sohalarida qisqartmalarning ko'pligi kuzatiladi.

2. Farqlar:

Ingliz tilida qisqartmalar xalqaro kommunikatsiyada keng qo'llaniladi. O'zbek tilida esa qisqartmalar asosan milliy miqyosda ishlatiladi.

Ingliz tilida qisqartmalar tez-tez nutqda ham qo'llanilsa, o'zbek tilida ular rasmiy yozma uslubga xos.

Xulosa

Ingliz va o'zbek tillaridagi qisqartmalar tahlili ularning lingvopragmatik va lingvomadaniy xususiyatlari o'rtasidagi o'xshashlik va farqlarni aniqlash imkonini beradi. Ingliz tilidagi qisqartmalar xalqaro muloqot uchun muhim bo'lsa, o'zbek tilidagi qisqartmalar milliy madaniyat va ijtimoiy tizimni aks ettiradi. Bu esa

qisqartmalarning til va madaniyat o'rtasidagi o'zaro bog'liqlikni anglashga yordam berai.

Adabiyotlar

1. Crystal, D. (2003). The Cambridge Encyclopedia of the English Language.
- . Mamatov, A. (2020). "O'zbek tilining rivojlanish xususiyatlari." Tilshunoslik jurnali.
3. Yusupova, G. (2018). "Til va madaniyat aloqadorligi." Madaniyat va tilshunoslik.